

66
ΝΟΜΙΚΑ

ΦΠΑ και αντίστροφη χρέωση στις οικοδομικές εργασίες

Το Παναγιώτα Παναγιώ*

Το άρθρο 11B στον περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ) Νόμο, που διέπει τον μηχανισμό αντίστροφης χρέωσης στην οικοδομική βιομηχανία, έχει τεθεί σε ισχύ εδώ και έξι χρόνια. Πρόσφατα, υπήρξαν συζητήσεις για το αν πρέπει να καταργηθεί.

Γιατί δεν πρέπει να καταργηθεί το Άρθρο 11B στον νόμο ΦΠΑ

Τι είναι το άρθρο 11B; Γιατί υπήρξε ανάγκη να εισαχθεί; Και γιατί δεν πρέπει να καταργηθεί; Όταν παρέχονται οι υπηρεσίες που προνοεί ο νόμος στα πλαίσια οποιουδήποτε έργου πολιτικής μηχανικής μεταξύ δύο υποκείμενων στον Φόρο Προσώπων (ΥΦΠ) τότε ο ΦΠΑ αποδίδεται από τον λήπτη με τη μέθοδο της αντίστροφης χρέωσης.

Όταν, για παράδειγμα, ένας επιχειρηματίας ανάπτυξης γης αγοράζει υπηρεσίες ανέγερσης ακινήτου από κάποιον εργολάβο, τότε ο εργολάβος δεν χρεώνει ΦΠΑ στα τιμολόγια του και ο επιχειρηματίας ανάπτυξης γης αυτοχρεώνεται τον ΦΠΑ με τη μέθοδο της αντίστροφης χρέωσης ωσάν να παρείχε οι ίδιος τις υπηρεσίες. Στις περιπτώσεις όπου ο λήπτης έχει πλήρη δικαιώματα έκπτωσης του ΦΠΑ εισορών του, τότε δεν προκύπτει ΦΠΑ πληρωτέος/επιστρεπτός και η απόδοση του ΦΠΑ είναι απλά λογιστικές εγγραφές.

Γιατί ήταν αναγκαίο να εισαχθεί το άρθρο 11B; Στις 9 Μαρτίου

2012 δημοσιεύτηκε στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας ο τροποποιητικός νόμος Ν.16(Ι)/2012, ο οποίος πρόσθεσε το άρθρο 11B στους Περί ΦΠΑ Νόμους Ν.95(Ι)/2000.

Στην έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Οικονομικών και Προϋπολογισμού, που συνόδευσε το νομοσχέδιο, σημειώνονται οι εξής λόγοι για τη σχετική τροποποίηση:

- Η τόνωση της ανάπτυξης της οικονομίας, της ενίσχυσης της ρευστότητας των επιχειρήσεων του κλάδου των κατασκευών, και
- Η πάταξη της φοροδιαφυγής και της φοροαποφυγής
- Ενίσχυση ρευστότητας των επιχειρήσεων του κλάδου των κατασκευών.

Πριν την εισαγωγή του άρθρου 11B ο επιχειρηματίας ανάπτυξης πλήρων ΦΠΑ στον εργολάβο βάσει των τιμολογίων που λάμβανε. Έστω και αν είχε δικαίωμα έκπτωσης του ΦΠΑ εισορών, πάντα υπήρχε μια χρονική διαφορά από τη στιγμή που τον ΦΠΑ εισορών πληρωνόταν στους εργολάβους μέχρι τη στιγμή που είτε το πιστωτικό υπόλοιπο συμψηφιζόταν με ΦΠΑ εκροών επί των πωλήσεων είτε επιστρεφόταν από το Τμήμα Φορολογίας (ΤΦ). Αυτό δημιουργούσε ανάγκη χρηματοδότησης του ΦΠΑ το οποίο οδηγούσε σε αυξημένο κόστος χρηματοδότησης. Με την εισαγωγή του άρθρου 11B ο επιχειρηματίας ανάπτυξης γης δεν πληρώνει τον ΦΠΑ στους εργολάβους. Το αυτοχρεώνεται με λογιστικές εγγραφές έχοντας άμεσα ένα ουδέτερο φορολογικό αποτέλεσμα.

Πάταξη φοροδιαφυγής

Η εφαρμογή του μηχανισμού της αντίστροφης χρέωσης σε τέτοιου είδους συναλλαγές δίδεται ως επιλογή στα Κράτη Μέλη μέσα από το άρθρο 199(1)(α) της Οδηγίας ΦΠΑ ως ένα άμεσο μέτρο αντιμετώπισης της φοροδιαφυγής, η οποία παρατηρείται σε συγκεκριμένες συναλλαγές. Το πρόβλημα που αντιμετωπίσες το ΤΦ στην Κύπρο με τις συγκεκριμένες συναλλαγές ήταν ότι σε αρκετές περι-

πτώσεις εργολάβοι εγγράφονταν στο μητρώο ΦΠΑ και παρείχαν σχετικές υπηρεσίες χρεώνοντας το ανάλογο ΦΠΑ εκροών στα τιμολόγια τους. Αφού όμως εισέπρατταν τα λεφτά από τους πελάτες τους εξαφανιζόνταν χωρίς να αποδώσουν ποτέ τον σχετικό ΦΠΑ στη Δημοκρατία. Ταυτόχρονα, οι πελάτες τους διεκδικούσαν τον ΦΠΑ εισορών που χρεώθηκαν. Έτσι το ΤΦ αναγκάζονταν να επιστρέφει ΦΠΑ το οποίο δεν είχε εισπράξει ποτέ.

Με την εισαγωγή του άρθρου 11B δεν υπάρχει ποτέ ανταλλαγή χρημάτων για σκοπούς ΦΠΑ εφόσον ο ΦΠΑ αποδίδεται από τον λήπτη και όχι από τον παραοχέα, θέτοντας τέλος στη συγκεκριμένη απάτη.

Θα πρέπει να κρατήσουμε ή να καταργήσουμε το άρθρο 11B;

Το κομμάτι της αγοράς ακινήτων που αφορά εκατομμυριοσούς αλλοδαπούς επενδυτές που στοχεύουν είτε σε άδεια παραμονής στη Δημοκρατία είτε σε απόκτηση διαβατηρίου, άρξισε να δείχνει σημάδια υπερθέρμανσης και μοιάζει ξανά σαν φούσκα έτοιμη να εκραγεί.

Από την άλλη, η αγορά ακινήτων που αφορά τον γηγενή πληθυσμό, αν και παρασύρεται από τα προαναφερθέντα, δεν δείχνει να ίδια σημάδια προς το παρόν, εφόσον τα ακίνητα που ανεγείρονται για αυτή τη μερίδα του πληθυσμού είναι περιορισμένα. Αυτό καταδεικνύει και η άνοδος των νοικοκυών που δείχνει έλλειψη στην προσφορά τέτοιων ακινήτων. Για τα πιο πάνω, το άρθρο 11B δεν είναι ρυθμιστικός παράγοντας, ειδικότερα τώρα που η στρόφιγγα χρηματοδότησης από τις τράπεζες έχει ανοίξει και πάλι.

Όσον αφορά στο κομμάτι της φοροδιαφυγής, το άρθρο 11B ξεκάθαρα βοήθησε στην εξάλειψή της και τυχόν καταργησή του θα ανοίξει και πάλι τη νομοθετική πόρτα που επέτρεπε κάτι τέτοιο. Άλλες μέθοδοι πάταξης που έχουν δοκιμαστεί από διάφορες χώρες στο παρελθόν δεν είχαν τα ίδια άμεσα αποτελέσματα.

Όπως φαινομενικά υπάρχει πρόβλημα για τους εργολάβους που είναι αυτοί που επωμιζόταν ουσιαστικά το «κόστος εφαρμογής» του άρθρου 11B, εφόσον αγοράζουν προμήθειες με ΦΠΑ αλλά πραγματοποιούν πωλήσεις χωρίς ΦΠΑ και δεν μπορούν να συμψηφίσουν τα δύο με αποτέλεσμα να καταλήγουν με επιστρεπτό υπόλοιπο ΦΠΑ.

Για εξομάλυνση του προβλήματος όμως, το ΤΦ έχει επισπεύσει τον έλεγχο των εν λόγω ΥΦΠ.

Τώρα που η αγορά άρξισε πλέον να κατανοεί και να εφαρμόζει σωστά το άρθρο 11B, θα ήταν μεγάλο λάθος να αποσυρθεί, ειδικά τώρα που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συζητά καθολική επιβολή της αντίστροφης χρέωσης.

* BA, ACA, Συμβούλου, Chelco VAT Ltd (p.panayi@chelcoVAT.com)